**Otázka:** Ústavní právo

**Předmět:** Právo

**Přidal(a):** kuschleba

# Prameny Ústavního práva:

- **Ústava**
- **Listina základních práv a svobod**
- **Ústavní zákony**
- Mezinárodní smlouvy
- Rozhodnutí Ústavního soudu
- Akty referenda (spíše teoreticky, např. vstup do EU)
- Rozhodnutí prezidenta republiky (Benešovi dekrety, amnestie)
- Zákonná opatření senátu (v případě rozpuštění PS)

# Účinnost ústavy

- Účinnost: 1.1.1993
- Platnost: 28.12.1992
- *Možnost vysvětlit rozdíl mezi platností a účinností*

# Členění Ústavy ČR:

- Preambule
- Základní ustanovení
- Moc zákonodárná
- Moc výkonná
- Moc soudní,
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Česká národní banka
- Územní samospráva
- Přechodná a závěrečná ustanovení

**Preambule:**

- Preambule obecně je úvodní částí právního předpisu. Obsahuje obecnou charakteristiku a cíle, které si vytyčuje.

**Preambule ústavy**

- Je psána slavnostní formou, vyjadřuje hodnoty a tradice, ke kterým se stát hlásí. Slouží jako pramen pro aplikaci a výklad případných sporných ústavních momentů.

> *My, občané České republiky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku,*
> *v čase obnovy samostatného českého státu,*
> *věrni všem dobrým tradicím dávné státnosti zemí Koruny české i státnosti československé,*
> *odhodláni budovat, chránit a rozvíjet Českou republiku*
> *v duchu nedotknutelných hodnot lidské důstojnosti a svobody*
> *jako vlast rovnoprávných, svobodných občanů,*
> *kteří jsou si vědomi svých povinností vůči druhým a zodpovědnosti vůči celku,*
> *jako svobodný a demokratický stát, založený na úctě k lidským právům a na zásadách občanské společnosti,*
> *jako součást rodiny evropských a světových demokracií,*
> *odhodláni společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní*

*bohatství,*
*odhodláni řídit se všemi osvědčenými principy právního státu,*
*prostřednictvím svých svobodně zvolených zástupců přijímáme tuto Ústavu České republiky*

**Základní ustanovení:**

**Hlava I**

Ustanovení **článku 1** Ústavy zakotvuje základní principy celého ústavního systému České republiky. Článek jedna také jako jediný článek Ústavy vymezuje název státu.

„Lid je zdrojem veškeré státní moci, vykonává ji prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní.“

**„Česká republika je svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát** založený na úctě k právům a svobodám člověka a občana“

**Státní symboly:**

- Velký státní znak
- Malý státní znak
- Státní barvy
- Státní vlajka
- Vlajka prezidenta
- Státní pečeť
- Státní hymna

***Moc zákonodárná, aktivní a pasivní volební právo***

**Moc zákonodárná:**

**Hlava II.**

Zákonodárná moc v ČR náleží **Parlamentu**

**Poslanecká sněmovna** má **200 poslanců**, kteří jsou voleni na dobu **čtyř let**.

**Senát** má **81 senátorů**, kteří jsou voleni na dobu **šesti let**. Každé dva roky se volí třetina senátorů.

Počet **senátorů** byl stanoven na **81**, každé dva roky, z důvodu postupné obměny Senátu je voleno 27 senátorů

**Aktivní a pasivní volební právo:**

**Aktivní** volební právo – možnost volit **18** let

**Pasivní** volební právo – možnost být zvolen

- Poslanecká sněmovna 21 let
- Senát 40 let

***Moc výkonná, funkce prezidenta, vláda jako nejvyšší orgán výkonné moci***

**Moc výkonná:**

**Hlava III.**

**Moc výkonná vymezuje působnost:**

- Prezidenta republiky
- Vlády a ministerstev
- Správních úřadů (např. ČSÚ)
- Státního zastupitelství

**Funkce prezidenta**

- Volen občany České republiky v přímé volbě
- Volební období 5 let
- Pasivní volební právo – 40 let
- Kandidatura – petice (50000), návrh poslanců (20) nebo senátorů (10)

**Absolutní pravomoci (bez kontrasignace)**

Tyto pravomoci vykonává prezident zcela nezávisle, rozhodnutí podle nich vydaná jsou bezprostředně platná.

**Prezident podle Ústavy České republiky:**

- jmenuje a odvolává předsedu a další členy vlády a přijímá jejich demisi, odvolává vládu a přijímá její demisi,
- svolává zasedání Poslanecké sněmovny,
- rozpouští Poslaneckou sněmovnu,
- pověřuje vládu, jejíž demisi přijal nebo kterou odvolal, vykonáváním jejích funkcí prozatím až do jmenování nové vlády,
- jmenuje soudce Ústavního soudu, jeho předsedu a místopředsedy,
- jmenuje předsedu a místopředsedy Nejvyššího soudu z řad soudců tohoto soudu,
- odpouští a zmírňuje tresty uložené soudem
- má právo vrátit Parlamentu přijatý zákon s výjimkou zákona ústavního,
- podepisuje zákony,
- jmenuje prezidenta a viceprezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu,
- jmenuje členy Bankovní rady České národní banky.

**Pravomoci s kontrasignací**

Rozhodnutí vydaná podle těchto pravomocí vyžadují ke své platnosti spolupodpis

(kontrasignaci) předsedy vlády nebo jím pověřeného člena vlády. Za tato rozhodnutí odpovídá vláda.

**Prezident podle Ústavy České republiky:**

- zastupuje stát navenek,
- sjednává a ratifikuje mezinárodní smlouvy; sjednávání mezinárodních smluv může přenést na vládu nebo s jejím souhlasem na její jednotlivé členy,
- je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- přijímá vedoucí zahraničních zastupitelských misí,
- pověřuje a odvolává vedoucí zastupitelských misí,
- vyhlašuje volby do Poslanecké sněmovny a do Senátu,
- jmenuje a povyšuje generály,
- propůjčuje a uděluje státní vyznamenání, nezmocní-li k tomu jiný orgán,
- jmenuje soudce,
- nařizuje, aby se trestní řízení nezahajovalo, a bylo-li zahájeno, aby se v něm nepokračovalo
- má právo udělovat amnestii.

**Vláda jako nejvyšší orgán výkonné moci:**

- Vrcholný orgán výkonné moci (kolegiální – rozhoduje ve sboru)
- Předseda, místopředseda, ministři – počet ministerstev dán tzv. kompetenčním zákonem
- Předsedu **jmenuje prezident** (kohokoliv) existuje usance (zvyklost – že je to předseda nejsilnější strany ve volbách)
- **Postup:** Prezident à jmenuje premiéra (1)àžádost o důvěru PS (2) àpokud ne znovu 1+2 à pokud znovu ne jmenuje prezident premiéra na návrh předsedy poslanecké sněmovny

**Ministerstva ČR:**

- Ministerstvo **pro místní rozvoj**
- Ministerstvo **životního prostředí**
- Ministerstvo **práce a sociálních věcí**

- Ministerstvo **vnitra**
- Ministerstvo **zahraničních věcí**
- Ministerstvo **obrany**
- Ministerstvo **průmyslu a obchodu**
- Ministerstvo **zdravotnictví**
- Ministerstvo **spravedlnosti**
- Ministerstvo **financí**
- Ministerstvo **školství, mládeže a tělovýchovy**
- Ministerstvo **dopravy**
- Ministerstvo **zemědělství**
- Ministerstvo **kultury**

***Moc soudní, nezávislé soudy, hierarchie obecných soudů ČR, Ústavní soud***

**Moc soudní:**

**Hlava IV.**

- Soudní moc v České republice vykonávají jménem republiky **nezávislé soudy**
- *Nezávislost soudů*
- *Neslučitelnost funkce soudce*
- *Pravomoci soudů*

**Hierarchie obecných soudů ČR:**

*Soustava obecných soudů je tvořena čtyřmi organizačními články*

- **okresní soudy**; jim naroveň jsou postaveny obvodní soudy v hlavním městě Praze a Městský soud v Brně
- **krajské soudy** v Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Ostravě, Plzni, Praze, Ústí nad Labem a Městský soud v Praze
- **vrchní soudy** v Praze a Olomouci

- **Nejvyšší soud** v Brně a **Nejvyšší správní soud** v Brně

**Ústavní soud**:

Postavení zvláštního soudu má podle Ústavy Ústavní soud

- soudní orgán ochrany ústavnosti
- není zařazen do soudní Soustavy
- 15 soudců na 10let
- Jmenuje prezident se souhlasem Senátu
- Volitelnost à 40+, VŠ právník, 10let praxe
- Negativní zákonodárce – je-li zákon v rozporu s Ústavou, zruší část zákona
- Žaloba se nazývá ústavní stížnost
- Sídlo Brno

***NKÚ, ČNB, územní samospráva***

**NKÚ:**

**Hlava V.**

- Nejvyšší kontrolní úřad (NKÚ) je nezávislý orgán.
- Vykonává **kontrolu hospodaření se státním majetkem a plnění státního rozpočtu a závěrečného účtu.**
- V čele stojí prezident NKÚ, zastupuje ho viceprezident NKÚ.
- Oba tyto ústavní činitelé jmenuje prezident republiky na návrh Poslanecké sněmovny.

**ČNB:**

**Česká národní banka je ústřední bankou státu**.

- Hlavním cílem její činnosti je **péče o cenovou stabilitu**.
- Představitelem České národní banky je **guvernér**, je reprezentantem a vystupuje za ČNB navenek.
- Rozhodovací pravomoci má v rukou **bankovní rada**, je to nejvyšší orgán ČNB.
- Guvernéra České národní banky a bankovní radu **jmenuje a odvolává prezident republiky**.
- Členové bankovní rady jsou **jmenováni na dobu 6 roků**.

**Územní samospráva:**

- Samostatná působnost (rozhodují samostatně)
- Zástupci voleni na 4 roky
- Přenesená působnost (spočívá v zajišťování hospodářského, sociálního a kulturního rozvoje a v ochraně a tvorbě zdravého životního prostředí, kterou obci svěřil stát.)
- Mohou vydávat pramen práva obecně závazné vyhlášky

**Výkon státní správy**

Představitelem obce je starosta (primátor), představitelem kraje je hejtman

**Česká republika se člení:**

- na **obce,** které jsou základními územními samosprávnými celky, a **kraje**, které jsou vyššími územními samosprávnými celky.

**Obce a kraje** mají postavení **PO**, tato skutečnost je opravňuje k tomu, aby v právních vztazích vystupovali svým jménem, na svou odpovědnost z těchto vztahů vyplývajících, mají rovněž právo mít majetek a hospodařit s nim.

**Hlava VIII.**

Závěrečné ustanovení (derogační klauzule) informuje o zrušení dosavadní Ústavy, ústavní zákon o československé federaci, ústavní zákony, které je měnily a doplňovaly